

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 4, LT-01105 Vilnius,
tel. 8 626 22252, el. p. info@am.lt, https://am.lrv.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602370

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2022-

Nr.

I

Nr.

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ

Aplinkos ministerija teikia šiuos įstatymų projektus:

- Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo (toliau – AARPĮ) Nr. VIII-2025 pakeitimo įstatymo,
- Lietuvos Respublikos mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo Nr. VIII-1183 (toliau – MATĮ Nr. VIII-1183) 12 straipsnio pakeitimo įstatymo,
- Lietuvos Respublikos angliavandenilių išteklių mokesčio įstatymo (toliau – AIMĮ) Nr. I-2944 12 straipsnio pakeitimo įstatymo,
- Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatymo (toliau – MVGIĮ) Nr. I-1163 6, 7, 8, 11 straipsnių pakeitimo įstatymo,
- Lietuvos Respublikos mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo Nr. VIII-1183 pakeitimo įstatymo Nr. XIII-3158 (toliau – MATĮ Nr. XIII-3158) 2 straipsnio pakeitimo įstatymo.

Atsakydami į 2022 m. gegužės 17 d. tarpinstituciniame pasitarime (5 klausimas „Dėl Aplinkos apsaugos rėmimo programos įstatymo Nr. VIII-2025 pakeitimo įstatymo, Angliavandenilių išteklių mokesčio įstatymo Nr. I-2944 12 straipsnio pakeitimo įstatymo, Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo Nr. VIII-1183 12 straipsnio pakeitimo įstatymo, Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo Nr. VIII-1183 pakeitimo įstatymo Nr. XIII-3158 2 straipsnio pakeitimo įstatymo ir Mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatymo Nr. I-1163 6, 7, 8, 11 straipsnių pakeitimo įstatymo projektų (TAP-22-621) (22-3394(2)“) Lietuvos Respublikos finansų ministerijos pateiktą pastabą, kad trūksta pagrindimo, kaip sumažinus mokesčio, mokamo už valstybinius gamtos išteklius, įskaitymo į valstybės biudžetą proporciją nuo 80 proc. iki 50 proc. ir nustačius, kad 100 proc. angliavandenilių išteklių mokesčio bus įskaitoma į savivaldybių biudžetus, būtų pasiektas tikslas – sumažintas visuomenės nepasitenkinimas dėl kasybos verslo plėtojimo savivaldybėse, pažymime, kad savivaldybės, gaudamos papildomų įplaukų į Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiąją programą (toliau – SAARSP), galės įdiegti savo teritorijose pagalbinių aplinkosauginių priemonių, tai bus ir paskata joms siekti aplinkosauginių tikslų, ir tam tikra kompensacija visuomenei dėl savivaldybių teritorijose plėtojamo nepasitenkinimą keliančio kasybos verslo. Atsakydami į tarpinstituciniame pasitarime užduotą klausimą, kaip Aplinkos ministerija užtikrins savivaldybių lėšų panaudojimo aplinkosauginiams tikslams kontrolę, pažymime, kad SAARSP lėšų panaudojimą kontroliuoja Aplinkos apsaugos departamentas (toliau – AAD) vadovaudamasis Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymu ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011m. kovo 4 d. įsakymu Nr. D1-201 „Dėl SAARSP priemonių vykdymo patikrinimo tvarkos aprašo, SAARSP priemonių vykdymo ataskaitos formos ir SAARSP priemonių vykdymo ataskaitos formos pildymo taisyklių patvirtinimo“, pagal kurį savivaldybės kasmet iki kovo 1 d. pateikia AAD savivaldybės tarybos sprendimu patvirtintas SAARSP priemonių vykdymo ataskaitas, AAD jas įvertina ir, jei kyla įtarimų arba jei ataskaita laiku nepateikta, atlieka detalų duomenų patikrinimą. Jeigu patikrinimo metu AAD nustato, kad lėšos panaudotos netinkamai, apie tai informuoja Aplinkos ministeriją, ši – Valstybinę mokesčių inspekciją, kad lėšos ne ginčo tvarka būtų

grąžintos į biudžetą. Pastebėtina, kad AAD nuo 2018 m. tik du kartus nustatė, kad lėšos panaudotos netinkamai (suma – 2 791 ir 105 Eur), jos (be teisminių ginčų) grąžintos į biudžetą. Atkreipiamė dėmesį, kad Aplinkos ministerija yra parengusi savivaldybėms detalias rekomendacijas, kuriose nurodoma, kokioms aplinkosauginėms priemonėms gali būti naudojamos SAARSP lėšos. Taigi sistema, kad SAARSP lėšos būtų naudojamos pagal paskirtį, jau sukurta ir nėra tikslo kurti papildomo kontrolės mechanizmo.

Atsakydami į tarpinstituciniame pasitarime Finansų ministerijos pateiktą pastabą, kad kartu su įstatymų projektais pateiktoje medžiagoje nenurodyta, iš kokių lėšų būtų vykdomos Aplinkos apsaugos rėmimo programoje (toliau – AARP) numatytos priemonės, pažymime, kad kasmet finansuojamoms vykdytinoms priemonėms yra planuojamos tokios sumos iš AARP, kokios yra įplaukos į AARP.

Atsižvelgiant į 2022 m. gegužės 10 d. Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės išvadoje Nr. NV-1269 pateiktas pastabas, Aplinkos ministerijos argumentai suderinti darbo tvarka ir atitinkamai papildytas aiškinamasis raštas.

Dėl Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2020 m. lapkričio 3 d. nutarimo Nr. KT187-N15/2020 nuostatų įgyvendinimo

AARPI Nr. VIII-2025 pakeitimo įstatymo, MATI Nr. VIII-1183 12 straipsnio pakeitimo įstatymo, AIMI Nr. I-2944 12 straipsnio pakeitimo įstatymo ir MVGI Nr. I-1163 6, 7, 8, 11 straipsnių pakeitimo įstatymo projektai parengti įgyvendinant Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2020 m. lapkričio 3 d. nutarimą Nr. KT187-N15/2020 „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų, kuriais reguliuojamas tam tikrų programų, fondų arba institucijų finansavimas, nuostatų atitiktis Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. Siekiant užtikrinti, kad AARPI 3 straipsnio 8 punkto ir 4 straipsnio 2 dalies nuostatos, MATI Nr. VIII-1183 12 straipsnio 1 dalies nuostatos atitiktų Konstitucijos nuostatas, numatoma pakeisti nuostatas, kuriose tiksliai apibrėžta, kiek procentų mokesčių už aplinkos teršimą skiriama konkrečioms specialiujų programų priemonėms, atsisakyti nuostatų, kuriose nurodoma, kad programų lėšos, nepanaudotos einamaisiais biudžetiniais metais, naudojamos kitiems metams numatytoms priemonėms finansuoti. Atsižvelgiant į tai, kad keičiama daugiau kaip pusė AARPI straipsnių, AARPI dėstomas nauja redakcija.

Šie įstatymų projektai pirmą kartą skelbti Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS, Nr. 21-28413, 21-28414, 21-28415, 21-28416, 21-28417, 21-28418 ir 21-28419) nuo 2021-08-11 iki 2021-08-25. Antrą kartą (Nr. 21-28413(2), 21-28414(2), 21-28415(2), 21-28417(2) ir 21-28418(2)) – nuo 2021-11-30 iki 2021-12-14. Projektai išvadoms gauti teikti Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai ir Lietuvos savivaldybių asociacijai. Trečią kartą skelbti TAIS nuo 2022-03-14 iki 2022-03-28.

Dėl MATI Nr. XIII-3158

MATI Nr. XIII-3158 pakeitimo tikslas yra suvienodinti MATI Nr. VIII-1183 6 straipsnio 1 dalies redakciją, kuri įsigalios 2023 m. sausio 1 d., ir MATI Nr. VIII-1183 6 straipsnio 1 dalies redakciją, kuri įsigalios 2028 m. sausio 1 d.

Dėl MVGI 6 straipsnio 2 dalyje numatyto didesnio mokesčio tarifo koeficiento, taikomo už nedeklaruotą ar deklaruotą mažesnę, negu išgautas, gamtos išteklių kiekį ir (ar) be leidimo išgautą gamtos išteklių kiekį, sumažinimo

Teikiamo MVGI Nr. I-1163 6, 7, 8, 11 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto antrasis tikslas yra sumažinti didesnio mokesčio tarifo koeficientą, taikomą už nedeklaruotą ar deklaruotą mažesnę, negu išgautas, gamtos išteklių kiekį ir (ar) be leidimo išgautą gamtos išteklių kiekį. Šis didesnio mokesčio tarifas apskaičiuojamas MVGI 1, 2 ir 3 prieduose nustatytus tarifus dauginant iš koeficiento 10. Siūloma šį koeficientą sumažinti iki 2.

Pakeitimas teikiamas įvertinus taikomą teismų praktiką, kuri rodo, kad, jei asmuo kreipiasi į teismą dėl Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos (toliau – AAD) skirto didesnio mokesčio tarifo sumažinimo, dažnu atveju teismo sprendimais AAD taikomas koeficientas 10 sumažinamas iki 1,5 ar 2. Atkreiptinas dėmesys, kad asmenims, neteisėtai išgaunantiems naudingąsias iškasenas, numatytos (ir skiriamos) mažesnės baudos negu ekonominės sankcijos teisėtą veiklą vykdančioms asmenims. Naudingųjų iškasenų gavybos atveju padidinto mokesčio tarifo koeficiento nuostata taikoma tik turintiems leidimus subjektams.

Dėl MVGIĮ 6, 7 ir 8 straipsnių nuostatų pakeitimų, susijusių su administracinės naštos mažinimu ir mokesčių už valstybinius gamtos išteklius administravimo funkcijų, nustatytų Mokesčių administravimo įstatymo 16 straipsnyje, įtvirtinimu

Teikiamo MVGIĮ Nr. I-1163 6, 7, 8, 11 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto trečiasis tikslas yra mažinti administracinę naštą mokesčių už valstybinius gamtos išteklius mokėtojams – atsisakyti ketvirtinių deklaracijų ir pereiti prie metinių deklaracijų. MVGIĮ Nr. I-1163 5, 6, 7, 8 straipsnių ir 2 priedo pakeitimo įstatymo projektas pirmą kartą teiktas derinti 2021-11-24 per TAIS (Nr. 21-32896) šioms institucijoms: Teisingumo ministerijai, Finansų ministerijai, Lietuvos Respublikos energetikos ministerijai, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai, Lietuvos savivaldybių asociacijai, Lietuvos pramonininkų konfederacijai, Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmams, Lietuvos daržovių augintojų asociacijai, Lietuvos kiaulių augintojų asociacijai, Lietuvos žemės ūkio bendrovių asociacijai, Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, Lietuvos verslo konfederacijai, Lietuvos smulkiųjų verslininkų ir prekybininkų asociacijai, Lietuvos vandens tiekėjų asociacijai, Lietuvos hidroenergetikų asociacijai, žuvininkystės įmonių asociacijai „Lampetra“ ir Lietuvos sodininkų bendrijos asociacijai. Iš šių institucijų gautos pastabos įvertintos, į daugumą jų atsižvelgta arba jos suderintos darbo tvarka.

Įvertinus tai, kad mokestį už valstybinius gamtos išteklius, kaip nustato Mokesčių administravimo įstatymas, administruoja AAD, siūloma numatyti, kad šių mokesčių apskaičiavimo ir deklaravimo kontrolė būtų atliekama pagal ją vykdančios institucijos patvirtintą tvarkos aprašą, konsultavimo ir informacijos teikimo mokesčių skaičiavimo klausimais funkcijos būtų skirtos AAD.

Dėl mokesčio už valstybinius gamtos išteklius paskirstymo

Teikiamo MVGIĮ Nr. I-1163 6, 7, 8, 11 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto ketvirtasis tikslas yra perskirstyti mokesčio už valstybinius gamtos išteklius (naudingąsias iškasenas, vandenį ir gruntą) proporcijas – pakeisti esamą teisinį reglamentavimą taip, kad 50 proc. mokesčio už valstybinius gamtos išteklius būtų įskaitoma į valstybės biudžetą, 50 proc. – į savivaldybės, kurios teritorijoje išgaunami gamtos ištekliai, biudžetą.

MVGIĮ Nr. I-1163 6, 7, 8, 11 straipsnių pakeitimai parengti atsižvelgus į Lietuvos karjerų asociacijos pateiktus pasiūlymus, siekiant didinti savivaldybių dėmesį ir palankumą šią veiklą vykdančiam verslui, sumažinti vietos bendruomenių priešišumą žemės gelmių išteklius išgaunantiems verslo subjektams, tikintis, kad savivaldybių gaunamos papildomos įplaukos galės būti skiriamos tų rajonų aktualioms aplinkosaugos problemoms spręsti.

Dėl mokesčio už angliavandenilių išteklius paskirstymo

AIMĮ Nr. I-2944 12 straipsnio pakeitimo įstatymo antrasis tikslas yra perskirstyti mokesčio už angliavandenilių išteklius proporcijas, pakeičiant esamą teisinį reglamentavimą taip, kad 100 proc. mokesčio už angliavandenilių išteklius būtų įskaitoma į savivaldybės, kurios teritorijoje išgaunami angliavandenilių ištekliai, biudžetą.

Šiuo metu 90 proc. angliavandenilių išteklių mokesčio įskaitoma į valstybės biudžetą, 10 proc. – į savivaldybės, kurios teritorijoje išgaunami angliavandenilių ištekliai, biudžetą, 90 proc. už nuslėptą ar nedeklaruotą angliavandenilių išteklių kiekį sumokamo mokesčio ir dešimteriojo mokesčio bauda įskaitoma į valstybės biudžetą, 10 proc. – į savivaldybės, kurios teritorijoje yra išgaunami angliavandenilių ištekliai, biudžetą. Pakeitus teisinį reglamentavimą tikimasi padidinti savivaldybių biudžetų įplaukas ir taip iš dalies kompensuoti dėl mažiau išgaunamų angliavandenilių išteklių sumažėjusias savivaldybių gaunamas pajamas, sudaryti galimybes savivaldybėms daugiau lėšų skirti konkrečioms, problemiškesnėms, aktualiausioms sritims, sumažinti vietos bendruomenių priešišumą angliavandenilių išteklius išgaunantiems verslo subjektams.

Įstatymų projektuose siūlomos konkrečios teisinio reguliavimo priemonės nurodytos aiškinamajame rašte.

Įstatymų projektai skelbiami TAIS (Nr. 22-3394, 22-3387, 22-3390, 22-3388, 22-3393, 22-3392) nuo 2022-03-14. Buvo išsiųsti derinti iki 2022-03-28 šioms institucijoms: Finansų ministerijai, Teisingumo ministerijai, Ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Žemės ūkio ministerijai, Lietuvos savivaldybių asociacijai, Lietuvos pramonininkų konfederacijai, Lietuvos karjerų asociacijai, Lietuvos statistikos departamentui, Valstybinei mokesčių inspekcijai, Aplinkos apsaugos

departamentui ir Lietuvos geologijos tarnybai. 2022-04-12 organizuotas susitikimas su Finansų ministerijos specialistais jų pateiktoms pastaboms aptarti. Argumentai, kodėl į Finansų ministerijos, Lietuvos savivaldybių asociacijos ir Šiaulių miesto savivaldybės pastabas neatsižvelgta, pateikti derinimo pažymoje. Į kitas suinteresuotų institucijų pateiktas pastabas atsižvelgta arba pastabos suderintos darbo tvarka. Žemės ūkio ministerija ir Lietuvos pramonininkų konfederacija pastabų nepateikė.

Priėmus šiuos įstatymų projektus, neigiamų pasekmių ar įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai, kriminogeninei situacijai ir korupcijai nenumatoma.

Įstatymų projektais prisidedama prie Vyriausybės programos nuostatų, kuriomis siekiama darnios regionų plėtros, įgyvendinimo.

Įstatymų projektais neperkeliami ir (ar) neįgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai (kai kurios jų nuostatos).

Įstatymų projektai nenotifikuotini Europos Komisijai pagal Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“, reikalavimus.

Konsultacijos su visuomene dėl šių įstatymų projektų nevyko.

Projektus rengė Aplinkos ministerijos Teisės ir personalo skyriaus (vedėja – Giedrė Ričkutė, tel. 8 696 18 441, el. p. giedre.rickute@am.lt), vyr. patarėja teisėkūros klausimais – Aušrūnė Burlėgė, tel. 8 696 60 774, el. p. ausrune.burlege@am.lt) vyr. specialistė Jurgita Užkurnienė (tel. 8 616 31 376, el. p. jurgita.uzkurniene@am.lt), Taršos prevencijos politikos grupės (vadovas – Vitalijus Auglys, tel. 8 686 46 087, el. p. vitalijus.auglys@am.lt) patarėja Valentina Tuskenytė (tel. 8 695 86 821, el. p. valentina.tuskenyte@am.lt) ir vyr. specialistas Vaidas Jusis (tel. 8 698 15 052, el. p. vaidas.jusis@am.lt).

PRIDEDAMA:

1. Aiškinamasis raštas, 11 lapų.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektas, 1 lapas.
3. AARPI projektas, 3 lapai.
4. AIMI projektas, 1 lapas.
5. AIMI projekto lyginamasis variantas, 1 lapas.
6. MATI Nr. VIII-1183 projektas, 1 lapas.
7. MATI Nr. VIII-1183 projekto lyginamasis variantas, 1 lapas.
8. MVGI projektas, 2 lapai.
9. MVGI projekto lyginamasis variantas, 2 lapai.
10. MATI Nr. XIII-3158 projektas, 2 lapai.
11. MATI Nr. XIII-3158 projekto lyginamasis variantas, 2 lapai.
12. Derinimo pažyma, 5 lapai.
13. Administracinės naštos ūkio subjektams apskaičiavimo ataskaita, 2 lapai.

Aplinkos ministras

Simonas Gentvilas

J. Užkurnienė, 8 616 31376, e. p. jurgita.uzkurniene@am.lt

V. Tuskenytė, 8 695 86821, e. p. valentina.tuskenyte@am.lt

V. Jusis, 8 698 15052, e. p. vaidas.jusis@am.lt